یادداشت

اشتباهات دولت‌ها

سیدمحمد میرلوحی
فعال سیاسی اصلاح‌طلب

دولت بدون اشتباه معنا ندارد و همه دولت‌ها در بخش‌هایی از عملکرد خود دچار ضعف یا اشتباه بوده و هستند. دولت کنونی هم از این قاعده مستثنی نیست و اولین اشتباه مردان این دولت چنین بود که تصور کردند با ورودشان به دولت مشکلات حل خواهد شد و آنها به اجرای برنامه‌هایی می‌پردازند که در ذهن داشتند. اشتباه دوم این بود که برنامه منسجمی برای کار نداشتند چراکه اگر غیر از این بود، مردم ما امروز زیر فشار اقتصادی، تورمی و بحران‌های ارزی قرار نمی‌گرفتند. این موارد دستاورد مجلس یازدهم و عدم محاسبه دقیق جوانب کار و فضای بین‌المللی است. فشار اقتصادی بر مردم زیاد است و شعارهایی که برای رونق صنعت و اقتصاد داده می‌شود نیاز به سرمایه‌گذاری دارد اما سرمایه‌گذاری ۱۵ سال است که روند منفی دارد. جلسات و نشست‌های داخلی و اقتصاد دستوری چیزی را حل نمی‌کند. در اذهان هست که در دولت اول آقای روحانی مقداری به جهت برجام و برخی تصمیمات شاهد موفقیت‌های نسبی بودیم و به همان دلیل هم مردم در سال ۹۶ مجددا به آقای روحانی رأی بالا دادند، اما دولت دوم ایشان متأسفانه نتوانست مسیر دولت اول را ادامه دهد. در دولت کنونی اشتباهاتی صورت گرفت اولویت مشکلات کشور معیشت است و برای این مشکل باید به برجام بازگردند، اما در مقابل جراحی اقتصادی صورت گرفت تا قیمت‌ها واقعی شود اما نتیجه آن تورم بوده است. یکی از موضوعاتی که دولت تصور می‌کرد می‌تواند در آن به موفقیت برسد برنامه هسته‌ای و برجام بود اما تصورشان اشتباه بود و به رغم آنکه با سنگ‌اندازی‌های صورت گرفته در دولت روحانی مواجه نبودند اما نتوانستند موفقیتی کسب کنند. پیش از این هم اشاره کرده بودم که در دوره اوباما که این توافق امضا شد، به تعبیر نمایندگان کنگره و سنا که این راز را ساخت بمب هسته‌ای مصرف کردند از اوباما انتقاد می‌کردند که چرا دلارها را با هواپیما به ایران فرستادید. رئیس‌جمهور پیشین آمریکا در جواب گفت که من این توافق را بدون درگیری نظامی با ایران به دست آوردم. در حالی که ما هم اعلام کردیم اصلا قصد ساخت بمب هسته‌ای نداریم و هدف استفاده صلح آمیز از انرژی هسته‌ای است. اما کشور ما بعد از خروج ترامپ از برجام در معرض چالش‌های فراوانی قرار گرفت و شرایط سختی از لحاظ اقتصادی برای مردم ایجاد شد. زمانی که بایدن آمد، او در استراتژی‌ها و راهبردهای خود در سیاست خارجی تاکید کرد که می‌خواهد از عربستان حساب‌کشی کرده و به برجام بازگردد. این دو نکته مربوط به منطقه ما بود. اما برخی نماینده‌گان مجلس یازدهم به تصور آنکه این یک رقابت جناحی است و اگر آقای روحانی پرونده را جمع کند، همان مسئله به حساب او گذاشته شود، محاسبه غلطی داشتند. امروز هم اعلام می‌کنند ما همین برجام را می‌خواهیم. گره کار، اختلاف آمریکا با ۴۰۱ بود. ما که به نوعی مظلوم و غیرمقصر شناخته می‌شدیم. آژانس انرژی اتمی در چندین گزارش سلامت کار و تعهدات ما را تایید می‌کرد و کشورهای دیگر به شکل مرتب با صدور بیانیه از ایران حمایت می‌کردند اما متأسفانه الان آن‌ها با آمریکا همصدا شده و علیه ایران بیانیه صادر کردند. از سوی دیگر باید توجه کرد ما ظرفیت‌های بسیار ارزشمندی در خارج کشور داریم که همگی قلبشان برای این آب و خاک می‌تپد و تشنه خدمت به این ملت هستند.

نکته

نماینده مجلس

تفکیک وزارت راه و شهرسازی به سود کشور نیست

عضو کمیسیون عمران مجلس گفت: قطعا این تصمیم درستی نیست که در وسط بحران مسکن به سراغ تغییر ساختار و فرماندهی این حوزه رفته و یک گام عجولانه برای تفکیک وزارت راه و شهرسازی برداشته شود. مجتبی یوسفی با اشاره به ارائه طرح تفکیک وزارت راه و شهرسازی به هیات رئیسه مجلس، بیان کرد: بنده در ابتدای دولت سیزدهم جزء طراحان تفکیک وزارت راه و شهرسازی بودم، اما در زمان فعلی از مخالفان تفکیک این وزارتخانه هستم. وزارت راه و شهرسازی حدود ۲۶ معاون و سازمان مستقل دارد. اگر وزیر بخواهد با مسئولان هر یک از این سازمان‌ها جلسه برگزار کند تقریبا یک ماه طول می‌کشد تا با مسئول سازمان اول دوباره جلسه برگزار کند. این عضو کمیسیون عمران مجلس در ادامه با بیان اینکه ادغام وزارت راه و شهرسازی از روز اول کار عجولانه‌ای بود، اظهار کرد: در آن مقطع بین دولت و مجلس بر سر معرفی یک وزیر و استیضاح وزیر وقت چالشی ایجاد شد و یک سبد این دو وزارتخانه در یک وزارت ادغام شد، آن زمان حتی می‌خواستند وزارت نفت را هم در این وزارتخانه ادغام کنند و اسم آن را وزارت زیربنایی بگذارند. این تصمیم نشان داد که کار عجولانه چه نتیجه‌ای دارد. امروز هم در حوزه مسکن دچار مشکلات جدی هستیم و هم در حوزه راه با چالش روبه‌رو هستیم. طرح‌های جامع شهرها در چارچوب ماندگی شده است. در حوزه راه‌ها نیز با فرسودگی در راه‌های اصلی مواجه بوده و با بی‌توجهی به کریدورها موقعیت خاص کشور به عنوان شاهراه حمل و نقل را از دست خواهیم داد. نماینده مردم اهواز در مجلس شورای اسلامی، تصریح کرد: اما علت اینکه بنده امروز با تفکیک این وزارتخانه مخالف هستم این است که گویی در وسط کارزار جنگ به سراغ تغییر ساختار و فرماندهی برویم. این با علم مدیریت بحران در تعارض است. یک شبه این وزارتخانه شده و حال نباید یک شبه تفکیک شود. امروز حتی رهن و اجاره مسکن نیز برای مردم آرزو شده است. گرانی مسکن به دنبال عدم ساخت مسکن در دولت قبل و عدم همراهی سیستم بانکی و سازمان برنامه و بودجه برای اجرای کامل قانون جهش تولید مسکن در این دولت برای مردم مشکل آفرین شده است. حال ما در این وضعیت با مشکلاتی که مردم مواجه هستند نباید به دنبال تفکیک وزارت راه و شهرسازی برویم.

عبدالصمد خرمشاهی در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

مردم به دنبال ارائه گزارش صادقانه درباره مرگ مهسا امینی هستند

- اقدامات گشت ارشاد مغایر قانون اساسی است
- مردم از دیدن پلیس باید احساس امنیت کنند
- هر اتفاقی درباره مهسا امینی رخ داده در مقر گشت ارشاد رخ داده است
- نباید حواشی ایجاد شده روی گزارش مسئولان درباره مهسا امینی تأثیر بگذارد
- هنوز نمی‌توان به صورت دقیق درباره دلایل مرگ مهسا امینی اظهار نظر کرد

آرمان ملی- احسان انصاری: فوت مهسا امینی، دختر جوان سقزی در مقر گشت ارشاد با واکنش‌های گسترده اجتماعی در ایران و خارج از کشور همراه بوده به شکلی که در روزهای اخیر اخبار پیرامون مرگ مهسا امینی در صدر اخبار رسانه‌های داخلی و خارجی است. «آرمان ملی» برای بررسی و تحلیل جنبه‌های این اتفاق با عبدالصمد خرمشاهی، حقوقدان و جرم‌شناس گفت‌وگو کرده است. خرمشاهی بر این باور است که «برخی اقدامات گشت ارشاد مغایر قانون اساسی است. بر اساس ماده ۶۳۸ پلیس در صورت مشاهده بی‌حجابی در جامعه باید فرد متخلف را همراه با استنادات قابل قبول و محکمه‌پسند به مراجع قضائی معرفی کند. در هیچ کجای قانون به این اشاره نشده که افرادی به نام گشت ارشاد می‌توانند دختران و زنان را به عنوان بی‌حجاب به مراکز مخصوصی برای ارشاد و توجیه ببرند. چنین چیزی در چارچوب قانون وجود ندارد و به همین دلیل غیرقانونی است. نکته دیگری که در این زمینه وجود دارد این است که موضوع حجاب یک مقوله فرهنگی است و باید برای آن راه‌حل فرهنگی پیدا کرد. بدون تردید مسائل فرهنگی را نمی‌توان با رویکرد سلبی به نتیجه رساند. کارشناسان بارها این نکته را گوشزد کرده‌اند که با مسائل فرهنگی نمی‌توان با خشونت برخورد کرد که نتیجه عکس به همراه خواهد داشت. در سال‌های گذشته چنین اتفاقاتی رخ داده و پیامدهای منفی برای نیروی انتظامی داشته است. بنده به خاطر دارم که در گذشته فرمانده نیروی انتظامی از این موضوع اظهار نارضایتی کردند. مسئولیت اصلی حفظ حجاب در جامعه برعهده نیروی انتظامی گذاشته شده است. وظیفه اصلی پلیس ایجاد نظم و آرامش در بین جامعه است. باید شرایطی به وجود بیاید که هنگامی که مردم پلیس را می‌بینند احساس امنیت و آرامش کنند. واقعیت این است که بسیاری از کسانی که لباس نیروی انتظامی به تن کرده‌اند افراد متعهد و خدومی هستند و دوست دارند به مردم خدمت کنند. به همین دلیل نباید اقداماتی از سوی برخی سر بزنند که وجهه نیروی انتظامی را در جامعه مخدوش کند.

◀ گشت ارشاد با چه هدفی شکل گرفت؟ آیا رسالتی که برای گشت ارشاد در نظر گرفته شده بود به درستی اجرا شد؟

هدف شکل‌گیری گشت ارشاد مبتنی بر طرح ارتقای امنیت اجتماعی بود که در راستای مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی و به عنوان طرح جامع عفاف تصویب شد و به کار خود به شکل‌های مختلف ادامه داد. در سال‌های اخیر ماموران گشت ارشاد اقدام به بازداشت افراد بدحجاب و انتقال آنها به مراکز مخصوصی کرده است. در برخی موارد نیز برای عده‌ای پرونده‌سازی شده و به همین دلیل این نوع درگیری‌ها با عنوان گشت ارشاد سایه‌ای در جامعه ما پیدا کرده است. براساس قانون اساسی پلیس ضابط قضائی و مجری قانون است و به همین دلیل نمی‌تواند قانون‌گذاری کند. در این زمینه برخی از حقوقدانان بر این باورند که شورای انقلاب فرهنگی نمی‌تواند مصوبه قانونی داشته باشد و تنها نهادی که حق قانون‌گذاری دارد مجلس شورای اسلامی است. واقعیت این است که در ماجرای اخیر که خانم جوانی به نام مهسا امینی به دلیل اتفاقاتی که برای وی در گشت ارشاد رخ داده جان خود را از دست داده و به همین دلیل جامعه واکنش‌های گسترده‌ای نسبت به این اتفاق از خود نشان داده است. شرایط به شکلی است که اخبار مربوط با درگذشت خانم امینی به خبر یک رسانه‌های داخلی و خارجی تبدیل شده و به همین دلیل وضعیت از حالت طبیعی خارج شده است. در این ماجرا هر اتفاقی که رخ داده که ابعاد آن به صورت دقیق هنوز مشخص نشده کسانی که دست به چنین کاری زده‌اند در واقع به هر قیمتی نیروی انتظامی کار کرده‌اند و کار را به جایی کشانده‌اند که افکار عمومی نسبت به عملکرد نیروی انتظامی در این زمینه خواستار پاسخگویی شده است. واقعیت این است که اغلب کسانی که لباس نیروی انتظامی به تن کرده‌اند افراد خدوم و زحمتکشی هستند و قصد آنها خدمت به جامعه است. با این وجود اتفاقاتی که پیرامون گشت ارشاد در جامعه رخ می‌دهد باعث شده عملکرد کسانی که در نیروی انتظامی قصد خدمت به مردم دارند را تحت‌الشعاع قرار بدهد.

◀ در ماجرای بازداشت مهسا امینی برخی شاهدان مسائلی را مطرح می‌کنند از جمله اینکه در حین انتقال وی به بازداشتگاه مجادلاتی بین ماموران گشت ارشاد و وی و برخی از بازداشت شدگان به وجود آمده است. از نظر حقوقی این نوع رفتار چه تفسیری دارد؟

> **سوال اینجاست که چرا در حالی که همه علمای مذهبی و رجال سیاسی خواستار جلوگیری از چنین اقداماتی هستند اما هنوز افرادی پیدا می‌شوند که اقداماتی انجام می‌دهند که به ضرر جامعه و کشور تمام می‌شود. من تردید ندارم که مسئولان نیروی انتظامی نیز با این رویکرد مخالفند و از این موضوع ناراحت و نگران هستند که برخی با نگاه افکار عمومی جامعه نسبت به نیروی انتظامی تغییر کند. کسانی که در این ماجرا کوتاهی کرده و یا قصوری را مرتکب شده‌اند به خوبی پیامدهای این ماجرا را پیش بینی نکرده بودند که این اتفاق با واکنش گسترده افکار عمومی در جامعه مواجه می‌شود. این در حالی است که در نظام جمهوری اسلامی مردم هنگامی که با پلیس موجه می‌شوند باید احساس امنیت و آرامش کنند. واقعیت این است که از پیامدهای این اتفاق ما هرچه بگوییم حق مطلب را ادا نکرده‌ایم. در این زمینه یکی از مراجع عنوان کردند که وجود گشت ارشاد غیرقانونی است. کسانی که چنین اقداماتی را انجام می‌دهند باید این نکته را در نظر داشته باشند که چنین اتفاقاتی به ضرر نظام، جامعه و کشور است. در قانون اساسی آزادی برای شهروندان در نظر گرفته شده و هیچ نهادی نمی‌تواند آزادی شهروندان را سلب کند. به همان صورت که برخی از مسئولان و نمایندگان مجلس در روزهای اخیر عنوان کردند انتظار مردم این است که مسئولان به صورت جدی با مسببان بدون هرگونه ممامات برخورد کنند.**

> **باید شرایطی به وجود بیاید که هنگامی که مردم پلیس را می‌بینند احساس امنیت و آرامش کنند. واقعیت این است که بسیاری از کسانی که لباس نیروی انتظامی به تن کرده‌اند افراد متعهد و خدومی هستند و دوست دارند به مردم خدمت کنند. به همین دلیل نباید اقداماتی از سوی برخی سر بزنند که وجهه نیروی انتظامی را در جامعه مخدوش کند**

◀ از جنبه حقوقی مصادیق بی‌حجابی چیست و در چه شرایطی می‌توان فردی را به اتهام بی‌حجابی دستگیر کرد و به مقر گشت ارشاد برد؟

در گزارشی که مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی چند سال پیش منتشر کرد طرح گشت ارشاد را ناموفق قلمداد کرد و نتایج گشت ارشاد در جامعه را منفی دانست. واقعیت این است که مجموعه اقدامات گشت ارشاد مغایر قانون اساسی است. براساس ماده۶۳۸ پلیس در صورت مشاهده بی‌حجابی در جامعه باید فرد متخلف را همراه با استنادات قابل قبول و محکمه‌پسند به مراجع قضائی معرفی کند. در هیچ کجای قانون به این اشاره نشده که افرادی به نام گشت ارشاد می‌توانند دختران و زنان را به عنوان بی‌حجاب به مراکز مخصوصی برای ارشاد و توجیه ببرند. چنین چیزی در چارچوب قانون وجود ندارد و به همین دلیل غیرقانونی است. نکته دیگری که در این زمینه وجود دارد این است که موضوع حجاب یک مقوله فرهنگی است و باید برای آن راه‌حل فرهنگی پیدا کرد. بدون تردید مسائل فرهنگی را نمی‌توان با رویکرد سلبی به نتیجه رساند. کارشناسان بارها این نکته را گوشزد کرده‌اند که با مسائل فرهنگی نمی‌توان با خشونت برخورد کرد که نتیجه عکس به‌همراه خواهد داشت. در سال‌های گذشته چنین اتفاقاتی رخ داده و پیامدهای منفی برای نیروی انتظامی داشته است. بنده به‌خاطر دارم که در گذشته فرمانده نیروی انتظامی از این موضوع اظهار نارضایتی کردند. مسئولیت اصلی حفظ حجاب در جامعه برعهده نیروی انتظامی گذاشته شده است. وظیفه اصلی پلیس ایجاد نظم و آرامش در بین جامعه است. باید شرایطی به وجود بیاید که هنگامی که مردم پلیس را می‌بینند احساس امنیت و آرامش کنند. واقعیت این است که بسیاری از کسانی که لباس نیروی انتظامی به تن کرده‌اند افراد متعهد و خدومی هستند و دوست دارند به مردم خدمت کنند. به همین دلیل نباید اقداماتی از سوی برخی سر بزنند که وجهه نیروی انتظامی را در جامعه مخدوش کند.

> **در گزارشی که مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی چند سال پیش منتشر کرد طرح گشت ارشاد را ناموفق قلمداد کرد. بر اساس این پژوهش گشت ارشاد پیامدهای منفی برای جامعه داشته است**

◀ چنین اقداماتی که از سوی گشت ارشاد رخ می‌دهد چه پیامدهایی برای جامعه خواهد داشت؟

اتفاق اخیر به خوبی نشان داد که بروز چنین اتفاقاتی در جامعه به چه میزان افکار عمومی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و به چه میزان به وجهه نیروی انتظامی آسیب می‌زند. سوال اینجاست که چرا در حالی که همه علمای مذهبی و رجال سیاسی خواستار جلوگیری از چنین اقداماتی هستند اما هنوز افرادی پیدا می‌شوند که اقداماتی انجام می‌دهند که به ضرر جامعه و کشور تمام می‌شود. من تردید ندارم که مسئولان نیروی انتظامی نیز با این رویکرد مخالفند و از این موضوع ناراحت و نگران هستند که برخی با اقدامات نسنجیده خود کاری می‌کنند که به قیمت قبل کاری نداریم ولی عوامل دولت قبلی که خودشان مسبب به وجود آمدن وضع موجود در آن زمان بودند امروز مدعی‌العموم شده‌اند. آنها دولت هم باید از خود دفاع کنند. آقای رئیسی ابتدای ریاست‌جمهوری خود تکلیف دولت قبل را روشن کرد. اما کسانی که متهمان و مقصرین دیروز بودند امروز در جایگاه خواهان نشسته‌اند. این باعث می‌شود که هم طرفداران این طیف و هم دولت برای روشن شدن افکار عمومی مطالبی را مطرح کنند چرا که اگر این روبه پیش گرفته نشود تمام آن اتفاقات و تصمیماتی که در آن مقطع گرفته شده به دولت فعلی سر ریز می‌شود. این منصفانه نیست که منتقدین به گونه‌ای صحبت کنند که انگار آقای رئیسی یک دولت بی‌عیب و نقص تحویل گرفته و حالا آنها تخریب می‌کنند. نکته‌ای که وجود دارد اگر اخلاق سیاسی رعایت شود و حب و بغض سیاسی نباشد می‌توان گفت که خودش یک گام رو به جلو است که کشور را رو به جلو اداره کنیم. از اینکه گاهی شاهدیم در یک دولتی موفقیتی به انجام می‌رسد و رقیب ناراحت می‌شود این خیلی بد است. این انصاف نیست چراکه به هر جهت همه ایرانی هستیم و باید برای انقلابمان ارزش‌ها را مدنظر بگیریم و منافع کشور را فارغ از منافع سیاسی و جناحی در نظر بگیریم.

◀ هنوز نمی‌توان به صورت دقیق درباره دلایل مرگ مهسا امینی اظهار نظر کرد

هنوز جزئیات دقیقی از نحوه بازداشت، انتقال به بازداشتگاه و رفتاری که با خانم امینی در بازداشتگاه صورت گرفته منتشر نشده است. آنچه ما در اختیار داریم اظهاراتی است که برادر خانم امینی و برخی نزدیکان وی عنوان کرده‌اند و از جمله فیلم‌هایی است که از درون سالن ارشاد منتشر شده که نشان می‌دهد خانم امینی یکباره به زمین می‌افتند. به همین دلیل ما هنوز به صورت قطعی نمی‌توانیم عنوان کنیم که چه عاملی باعث مرگ ایشان شده است. با این وجود آنچه برای ما مسجل شده این است که خانم امینی از زمانی که بازداشت شده تا زمانی که به مقر گشت ارشاد منتقل شده سالم بوده است. ما هنوز نمی‌توانیم براساس دیدگاه‌های دیگران درباره ماجرا به نتیجه قطعی دست پیدا کنیم. زمانی می‌توانیم در این زمینه به صورت قطعی نتیجه گیری کنیم که گزارش دقیق پزشکی قانونی را مشاهده کنیم و در یک قضای بی‌طرفانه و بدون در نظر گرفتن این نکته که حواشی به وجود آمده درباره این موضوع روی گزارش‌ها تأثیرگذار باشد گزارش را مورد بررسی قرار بدهیم. در شرایط کنونی جامعه به دنبال این است که یک گزارش صادقانه و جامع درباره این اتفاق صورت بگیرد تا مردم در جریان جزئیات دقیق این پرونده قرار بگیرند. نکته مهمی که در این زمینه وجود دارد این است که به دلیل اینکه در این ماجرا نیروی انتظامی دخالت داشته است نباید صرفا به گزارشی که نیروی انتظامی در این زمینه ارائه می‌دهد استناد شود و باید باید نهادهای قضائی به موضوع ورود کنند و تلاش شود یک گزارش جامع و دقیق از اتفاقاتی که در این ماجرا رخ داده اتفاق شود. در این ماجرا نیروی انتظامی یک طرف ماجراست و باید نسبت به عملکرد خود در این زمینه به مراجع قضائی و مردم پاسخگو باشد. به هر حال تا زمانی که گزارش دقیق این ماجرا و گزارش پزشکی قانونی براساس رویکرد علمی و پزشکی ارائه نشود نمی‌توان به صورت دقیق درباره ابعاد این ماجرا اظهارنظر کرد. به همین دلیل نیز نه بنده و نه هیچ کس دیگری نمی‌تواند دلیل اصلی حادثه را مورد تحلیل و ارزیابی قرار بدهد. با این وجود آنچه در این زمینه مشخص است این است که تا زمانی که خانم امینی به مقر گشت ارشاد هدایت شده سالم بوده است. به همین دلیل مسئولان باید تحقیقات خود را روی این موضوع متمرکز کنند تا بتوانند اتفاقاتی که در آنجا رخ داده را بررسی کنند تا به نتایج قابل قبولی دست پیدا کنند.

> **سوال اینجاست که چرا در حالی که همه علمای مذهبی و رجال سیاسی خواستار جلوگیری از چنین اقداماتی هستند اما هنوز افرادی پیدا می‌شوند که اقداماتی انجام می‌دهند که به ضرر جامعه و کشور تمام می‌شود. من تردید ندارم که مسئولان نیروی انتظامی نیز با این رویکرد مخالفند و از این موضوع ناراحت و نگران هستند که برخی با اقدامات نسنجیده خود کاری می‌کنند که به قیمت قبل کاری نداریم ولی عوامل دولت قبلی که خودشان مسبب به وجود آمدن وضع موجود در آن زمان بودند امروز مدعی‌العموم شده‌اند**

ناشی از چه علل و عواملی بوده است؟

من معتقدم که در گذشته دولت‌ها از خودشان میراث خوبی برای دولت‌های بعد به جای می‌گذاشتند. اگر ما این رویه را ادامه می‌دادیم و در گذشته و از بعد از دفاع مقدس این رویه جاری و ساری می‌شد که دولت‌ها اتفاقات خوب را به عنوان میراثی برای دولت بعد می‌گذاشتند، هم دولت‌های آینده می‌توانستند راحت‌تر باشد و هم می‌توانستند کارهای خود را بر اساس شعار اندازهای ۵ ساله پیش ببرند. ولی متأسفانه گاهی شاهد بودیم که دولت‌ها در حوزه‌های اقتصادی از خودشان میراث خوبی به ارمغان بگذارند تا جایی که باعث شده دولت‌های بعدی به سختی بیفتند. البته همواره فراز و نشیب داشتیم و متأسفانه در حوزه اقتصادی همیشه سینوسی حرکت کردیم. به این دلیل که دولت‌ها به برنامه پیش رو به آینده توجه ندارند. نکته بعدی اینکه در حوزه اقتصادی نتوانستیم به نقاط مشترکی بین دولت‌ها برسیم. لذا اقتصاد در دولت‌های مختلف به صورت سلیقه‌ای اعمال شد و کمتر من خودم شاهد بودم که دولت‌ها بر اساس برنامه ۵ ساله جلو بروند. البته نه اینکه نرفتند بلکه توجه ضعیفی به برنامه‌های پنج ساله داشته‌اند. چقدر خوب است که همه آنقدر منصف باشیم که مسائل را فارغ از نگاه سیاسی و مبتنی بر بحث کارشناسی دنبال کنیم. در مورد دولت قبلی نیز باید بگویم؛ نکته مهم اینجاست که دولت آقای رئیسی چالش‌های اقتصادی که در گذشته ایجاد شده را رام برطرف می‌کند و برای برطرف کردن آن نیز باید تبعاتی را ببینیم. اگر دولت یک اقتصاد سالم در اختیار داشت و حداقل به لحاظ نسبی مناسب در دست می‌گرفت آن زمان می‌توانستیم قضاوت کنیم که دولت در مسیر درست حرکت می‌کند یا خیر. اما در اقتصادی که هیچ کس مسئولیت را نمی‌پذیرد و هر دولتی موضوع را به گردن دولت قبلی می‌اندازد و دولت بعدی هم مشکلات را به دولت ماقبل خود منتقل می‌کند نمی‌توانیم قضاوت داشته باشیم کارهایی که انجام می‌شود درست است یا نه. آنچه مسلم است ما در برنامه‌ریزی ۳ فاز داریم. فاز کوتاه مدت، فاز میان مدت و فاز بلندمدت. برخی از دولت‌ها به صورت رندی برخی مسائل را به برنامه‌های بلند مدت حواله می‌دهند. در صورتی که اگر برنامه‌های بلندمدت داشته باشند؛ آن برنامه‌ها امروز باید خود را نشان داده باشد. برنامه‌ریزی میان مدت نیز باید در یک مقطع زمانی خود را نشان دهد. لذا نتیجه گیری می‌کنیم که تمام مباحث اقتصادی کشور کوتاه مدت و مسکن‌وار است. ای کاش مسکنی پیدا شود که درمان داشته باشد. برنامه‌های کوتاه مدت نیز همراه با درمان نیست. بلکه یک مسکن مقطعی است که به دلیل عدم نگاه کارشناسانه منجر به یک اتفاقات سخت‌تری می‌شود.

> **در کشورهای دیگر احزاب به‌طور واقعی فعالند. تیم و برنامه پیروز می‌شود در مسائل مختلف تیم کارآمد و برنامه دارند و همه نیروها را در عرصه‌های مختلف در اختیار دارند**

◀ از دیدگاه شما در دولت فعلی باید چه اقدامات و رویکردهای اقتصادی در دستور کار قرار گیرد تا شرایط کشور بهتر شود؟

به اعتقاد و باور من بزرگ‌ترین کار دولت این است که دولت را چابک کند و از این متورم بودن نجات دهد. درست است که رئیس‌جمهور وارث یک دولت فوق‌العاده چاق شده که همه چیز در اختیار دولت است. با حداقل ۸۵درصد امور در اختیار دولت است. لذا دولتی که ۸۵ درصد اقتصاد را در اختیار دارد باید درباره گران شدن سیمرغ و گوجه فرنگی و خیار گرفته تا لبل مرغ و پای مرغ پاسخ دهد. چون یک اقتصاد دولتی را پیگیری می‌کنیم. من معتقدم در این فضا که منتقدین نسبت به عملکرد اقتصادی دولت ایران می‌گیرند این مساله را در نظر بیاورند که اقتصاد دولتی است و اقتصاد دولتی را با چه سازو کاری به این سمت ببریم که طبق قانون اساسی بخش خصوصی غالب شود. قانون اساسی می‌گوید که اقتصاد مبتنی بر خصوصی، دولتی و تعاونی است. لذا دولت آقای رئیسی باید از برنامه‌ریزی راعملی کند که به سمت فعال سازی بخش خصوصی، کوچک کردن و چابک‌سازی کردن برنامه دولت حرکت کنند. یکسری مسائل در اختیار دولت است و بخش قابل توجهی از سازمان‌ها و شرکت‌هایی که دولت دارد از گذشته تاکنون زیان می‌دهند و دولت نیز همه ساله رقم قابل توجهی به اینها سوبسید و تاوان زیان می‌دهد برای اینکه آن شرکت‌ها فعال بمانند. نزدیک ۱۱۱ شرکت دولتی براساس برآوردهای انجام شده زیان‌ده هستند حال شما نگاه کنید وقتی بخشی از بودجه را برای شرکت‌های زیان ده اختصاص می‌دهیم انتظار دارید اقتصاد کشور چگونه شود؟ اینها همه به این مساله برمی‌گردد که اقتصاد ما بیمار است. لذا اگر پدر علم اقتصاد و پدر علم مدیریت را هم بیاوریم تا زمانی که فاقون اساسی را محقق نکنیم راه به جایی نخواهیم برد. اگر از دیدگاه شما هر همین فرمان که در دیدها گذشته پیش رفتیم ادامه دهیم اقتصاد ما راه خود را پیدا نخواهد کرد و باید برویم به سمتی که راه مناسب را از طریق مسیریابی انتخاب کنیم و جراحی اقتصادی را به فربه کردن دولت نبینیم. بلکه جراحی را از اینجا شروع کنیم که خصوصی سازی را به‌طور منطقی و منصفانه عملیاتی کنیم. تعاونی‌ها را فعال کنیم. خیلی از کشورهای دنیا موفقیت‌هایشان در تعاونی‌ها بوده است. دولت‌ها همیشه سیاستگذار و نظارت‌گر بودند. امروز هم اگر می‌بینید مردم بابت مسائل اقتصادی در مشکل هستند برای این است که دولت‌های ما دولت‌هایی نبوده‌اند که در مردم را برطرف کنند. فقط به دلیل این بودند که در هر موردی موضوعی، مقطعی و مسکن وار عمل کنند؛ فارغ از اینکه این کار در آینده مشکلات عدیده‌ای را ایجاد خواهد کرد.

◀ همه دولت‌ها زمان برای کارآمدن و حتی در خلال گذران مدت زمان فعالیت خود شعارهایی را دادند و همه مشکلات را نیز میراث دولت قبل خواندند و هیچ گونه پاسخگویی هم نداشتند؛ این موضوع را چگونه آسیب‌شناسی می‌کنید؟

مقام معظم رهبری چه برای نمایندگان مجلس و چه برای روسای دولت‌های قبل از اینکه انتخاب شوند فرمودند «حرف‌هایی را بزنید و شعارهایی را بدهید که به عمل نزدیک باشد» لذا چه در کادر بدنه‌های ریاست‌جمهوری و چه مجلس صحت‌هایی مطرح شود که جنبه عملیاتی داشته باشد و بتوانند همه موضوعات را که قابل حل است در کنار هم قرار دهند. ما فقط به دنبال حل کردن موضوعات در مقطع کوتاه مدت هستیم و ریشه‌ای به مسائل نمی‌پردازیم. وقتی ریشه‌ای به مسائل نمی‌پردازیم عاقبت این می‌شود که مشکلات را مثل درخت هرس کرده و بیشتر کنیم که علت این موضوع نیز دولتی بودن اقتصاد است. صاحب نظران باید بیایند این موضوع را به نحوی پیشنهاد دهند که این مشکل دولتی بودن یا چه سازو کاری حل شود. ما می‌گوییم که مشکلات به دست مردم سپرده شود و با بخش خصوصی کار را به دست بگیرد اما همه اینها ساز و کار دارد و اینگونه نیست که همه چیز به راحتی اتفاق بیفتد. مجلس و دولت باید مصمم باشند و به سمتی بروند که اقتصاد کشور را به سمت توسعه، رشد و پویایی حرکت کند. هرچند که این موضوع در یک دوره چهارساله مجلس یا حتی ۸ ساله دولت امکان پذیر نیست و هر دولت و مجلسی اگر ۱۰ تا ۱۵ درصد کار را رقم بزند طی ۳۰ سال آینده اقتصاد کشور در کانال درست و صحیحی خواهد افتاد. واقعیت امر این است که جز این اتفاق راهی نداریم. امروز یک اقتصاد به هم ریخته داریم که با هیچ معجونی نمی‌توانیم مشکل را حل کنیم به خاطر اینکه هر دولتی آمده این اقتصاد را به گونه‌ای به ایده‌های خود گره زده که حال باز کردن آن گره‌ها و ایده‌ها و اصلاح امور در بخش اقتصادی با چالش مواجه شده است.

> **ما فقط به دنبال حل کردن موضوعات در مقطع کوتاه مدت هستیم و ریشه‌ای به مسائل نمی‌پردازیم. وقتی ریشه‌ای به مسائل نمی‌پردازیم عاقبت این می‌شود که مشکلات را مثل درخت هرس کرده و بیشتر کنیم که موضوع نیز دولتی بودن اقتصاد است**

◀ باید به سمت فعال سازی بخش خصوصی و کوچک کردن دولت حرکت کنیم

◀ همواره میان مطالبات مردم و آنچه دولت‌ها می‌گویند شکاف زیادی وجود دارد و گرچه دولت‌ها همواره بر رفع مطالبات مردم تاکید می‌کنند اما روند امور نشان دهنده عدم رفع مطالبات مردمی است؛ اساسا این دوگانه را چگونه تحلیل می‌کنید؟

متأسفانه به دلیل آنکه تجربه در کشور ما ضعیف است خیلی از این دست مسائل در آن دیده نمی‌شود. در کشورهای دیگر احزاب به‌طور فعالند. تیم و برنامه دارند. یک حزبی که پیروز می‌شود در مسائل مختلف تیم کارآمد و برنامه دارند و همه نیروها را در عرصه‌های مختلف در اختیار دارند. اما تحرکات حزبی ما در کشور ضعیف است و اصولا کسانی که در انتخابات ریاست‌جمهوری در ایران انتخاب می‌شوند فاقد یک تیم منسجم و یکدست هستند و این خود آسیب می‌زند. از این جهت است که می‌گویم تجربه نقشی اساسی دارد. اگر ما تجربه داشته باشیم مردم می‌دانند که به کدام حزب رأی دهند و از حزب چه برنامه و مواردی دارد. لذا مردم با یک مطالبه جامع به برنامه‌های حزب رأی می‌دهند. مردم به قیافه کاندیدا یا طرز بیان خوب رأی نمی‌دهند بلکه به برنامه کاندیداها رأی می‌دهند. اگر تحزب واقعی داشتیم امروز شاهد آن بودیم که مردم به کسانی رأی می‌دادند که تیم و برنامه داشتند. اگر گاهی مطالبات مردم در ادوار گذشته مغفول و روی زمین مانده در اثر فقدان تحزب در کشور است. وقتی هر دولتی در مسائل مختلف به ویژه مسائل اقتصادی مطالبه‌ای می‌کرده بیشتر از این نباید انتظار داشت. امروز می‌بینیم مردم به لحاظ اقتصادی در تنگنا قرار دارند و سبد اقتصادی آنها کوچک‌تر شده و گزینه‌های اقتصادیشان تحلیل رفته است. منشأ همه اینها بدین جهت است که طی سال‌های متمادی اقتصاد کشور سلیقه‌ای اداره شده، وقت و تیم نهادینه نشده.

> **دولت فعلی از زمان روی کار آمدن بارها مشکلات را به گردن دولت روحانی انداخته در حالی که خود آقای رئیسی در تبلیغات انتخاباتی گفته بود یک راه برای همیشه مساله دولت قبل بوده را کنار بگذارید؛ از دیدگاه شما بهتر نیست دولت امروز پس از سپری شدن ماه به جای پرداختن به دولت قبل از کارکردها و عملکردهای خود بگوید؟**

من فکر می‌کنم که رقبا گاهی بی‌اخلاقی کرده؛ انصاف را رعایت نمی‌کنند و چون انصاف رعایت نمی‌شود گرچه شعار این دولت این بوده که به دولت قبل کاری نداریم ولی عوامل دولت قبلی که خودشان مسبب به وجود آمدن وضع موجود در آن زمان بودند امروز مدعی‌العموم شده‌اند. لذا دولت هم باید از خود دفاع کند. آقای رئیسی ابتدای ریاست‌جمهوری خود تکلیف دولت قبل را روشن کرد. اما کسانی که متهمان و مقصرین دیروز بودند امروز در جایگاه خواهان نشسته‌اند. این باعث می‌شود که هم طرفداران این طیف و هم